

NIEUWSBRIEF

Informatieblad voor en door leden van

Serama Speciaalclub Nederland

opgericht: 15 november 2013

12e jaargang (2025)

Nr.1

BESTUUR SERAMA SPECIAALCLUB NEDERLAND

voorzitter: Aaltinus Timmer

secretaris: ***vacant***

penningmeester: Dinie Bosch

bestuurslid: Alex Bekker

bestuurslid: ***vacant***

bestuurslid: Jan Kip

bestuurslid: René Bosch

SERAMASPECIAALCLUB.NL website : Alex Bekker alexbekker6@gmail.com
<http://www.seramaspeciaalclub.nl/>

REDACTIE : Aaltinus Timmer
correspondentie nieuwsbrief aaltinus.timmer@ziggo.nl

Lidmaatschap:

€ 15,00 volwassen lid

€ 7,50 jeugdlid

€ 7,50 1e extra gezinslid

€ 5,00 2e extra gezinslid en daarop volgend gezinslid

Eenmalige inschrijfkosten: € 5,00

Rabobank NL22 RABO 0360 6001 66 tnv Serama Speciaalclub Nederland

Contributie gaarne voldoen per automatische incasso.

Bij geen automatische incasso wordt er € 2,00 in rekening gebracht

Bij beëindiging lidmaatschap, opzeggen bij secretariaat voor 1 december.

Indien van toepassing, opzeggen lidmaatschap KLN, voor 1 december bij KLN.

VAN DE REDACTIE

Hierbij ontvangt je de eerste Nieuwsbrief van 2025.
Wat tref je zoal aan:

- . Alle vergaderstukken betreffende de Jaarvergadering
- . De rubriek "Even voorstellen"
- . Artikelen over :
 - . Hoe ver is men met het vaccin tegen de vogelgriep
 - . Verdere ontwikkeling omtrent Pfas
 - . Haarwormen

Veel leesplezier gr. Aaltinus Timmer (redactie)

VAN DE VOORZITTER

Niet alleen in de natuur zien we dat het voorjaar nadert.
Ook in verschillende media, Facebook en Whatsapp is dat zichtbaar.

Waar het eerst nog ging om foto's van diverse tentoonstellingen en het inleggen van broedeieren, komen we nu al veel kuikens en jonge konijntjes en jonge duiven tegen.
Kortom, het is voorjaar.

Men kan zich nu afvragen, hoe ontwikkelen al deze jongelingen zich. Ik wens iedereen daar veel succes bij.

Op 12 april houden we weer onze Jaarvergadering. Deze vindt plaats in 's Heerenbroek.

Onze vorige locatie het Duivensport Centrum in Apeldoorn is niet meer beschikbaar.

De agenda en de andere vergaderstukken leest U verderop in deze NB.

Deze worden ook nog omstreeks 1 april per mail naar de leden verstuurd.

U leest verderop in de NB hier alles over.

Ik ben heel blij om te melden, dat Jolanda Duursma heeft aangegeven om het secretariaat over te willen nemen.

Het verzoek aan iedereen is, om even te laten weten of je wel of niet aanwezig kunt zijn op de jaarvergadering.

Email: aaltinus.timmer@ziggo.nl of tel: 06-53822237

Aaltinus Timmer (voorzitter)

UITNODIGING

Hierbij ontvangen jullie de uitnodiging voor onze jaarvergadering.

Wanneer: Zaterdag, 12 april 2025
Aanvang: 10.30 uur
Plaats van handeling: "Wijkgebouw Ned. Herv. Kerk Mastenbroek"
Zwolseweg 73, 8275 AC 's Heerenbroek

De agenda voor deze vergadering treft U bijgaand aan.

Na het officiële gedeelte hebben we rond het middaguur pauze met een gezamenlijke lunch.

Deze is geheel gratis.

Na de lunch kunnen we, mocht daar animo voor zijn, in een ongedwongen sfeer het wel en wee van de serama bespreken.

Wij zouden graag van te voren weten wie er wel of niet aanwezig kan zijn.

Daarom, graag een belletje of mailtje naar het secretariaat. Tel. 06-53822237
of e-mail : aaltinus.timmer@ziggo.nl

Het agendapunt bestuursverkiezing.

Er staan nog altijd een tweetal vacatures open . t.w. Secretaris en bestuurslid.

Nu heeft Jolanda Duursma aangegeven om het secretariaat te gaan vervullen.

Tegen kandidaten voor deze functie kunnen zich tot een uur voor aanvang van de vergadering opgeven bij de secretaris.

Rest nog de functie als bestuurslid.

We vergaderen (op de jaarvergadering na) digitaal. Geen gereis dus.

De online vergaderingen, zo'n 4x per jaar, duren nooit langer dan een uur en verlopen in een prima sfeer. Onderling worden de taken verdeeld. Draagt u de Serama Speciaalclub Nederland een warm hart toe, meldt je aan.

Nieuwe, frisse ideeën zijn van harte welkom.

We zien elkaar in 's Heerenbroek .

Het Bestuur

Agenda:

1. Opening
2. Ingekomen stukken en mededelingen
3. Notulen algemene ledenvergadering 6 april 2024
4. Jaarverslag 2024 secretaris
5. Financieel verslag 2024 penningmeester
6. Verslag kascontrolecommissie, Martin de Haan
7. Benoemen nieuwe kascontrole commissie.
8. Begroting 2025
9. Bestuursverkiezing.

Jolanda Duursma stelt zich beschikbaar voor de functie van het secretariaat.
Tegenkandidaten kunnen zich aanmelden tot een uur voor aanvang van de vergadering

10. (Geen) Digishow 2025
11. Farm en Country Fair Aalten
12. Nationale Seramadag
13. Rondvraag
14. Sluiting

Gezamenlijke Lunch (*gratis.*)

Na de lunch:

Bespreking van alle aspecten betreffende de serama.

Notulen jaarvergadering Serama Speciaal Club Nederland 6 april 2024.

Opening:

Voorzitter/Secretaris **Aaltinus Timmer** is door ziekte afwezig.

Jan Kip neemt vandaag het voorzitterschap waar en **Dinie Bosch** de taken van de secretaris

Aanwezig: **Jan kip, Dinie en René Bosch, Alex Bekker, Hendrik Timmer, Gezienus Klaucke, Jolanda Duursma, Martin de Haan, Maren Laurer en partner.**

Met kennisgeving afwezig: **Rijk van dijk, Hendrik Homan, Marcha Luigies, Niels Duursma, John Gelissen, Aaltinus Timmer en Wolfgang Hotze** (i.v.m. ziekenhuisopname)

Ingekomen stukken en mededelingen

Er waren verder geen ingekomen stukken bekend bij het aanwezige bestuur.

Notulen jaarvergadering 2023

Deze waren met de uitnodiging naar de leden mee gestuurd. De aanwezigen hebben ze gelezen, er waren geen op- of aanmerkingen

Jaarverslag secretaris

Dit verslag was ook mee gestuurd met de uitnodiging, ook gelezen door de aanwezigen, ook geen op- of aanmerkingen

Financieel verslag Penningmeester

Deze is rondgedeeld met het verzoek, graag na afloop van dit punt weer inleveren, i.v.m. privé gegevens van de vereniging.

Weinig op- of aanmerkingen.

Helaas door de vogelgriep gebeurt er weinig, wat ook te merken is in het financieel verslag.

Jammer dat de bankkosten zo hoog zijn. De penningmeester licht toe, dat ze bezig is met een spaarrekening, om een groot deel van het saldo daar op te parkeren zodat we nog wat rente krijgen.

Verslag kascontrolecommissie Luuk Michelsen en Martin de Haan

Luuk heeft 9 maart gecontroleerd en **Martin** vanmorgen, beide hebben het verslag akkoord bevonden en de penningmeester werd hierbij decharge verleend.

Benoeming nieuwe kascontrole commissie

Luuk Michelsen is aftredend na 2 jaar en wordt bedankt voor zijn inzet.

Martin de Haan gaat nog een jaartje verder, maar wie hem volgend jaar assisteert is nog niet bekend.

Er geeft zich tijdens de vergadering niemand op, mede omdat er dan de verplichting zou zijn, volgend jaar op de jaarvergadering te komen.

Afgesproken wordt dat aan de hand van de aanmeldingen voor volgende jaarvergadering iemand gevraagd wordt als kascontroleur 2025/2026.

De kans dat het dan bestuursleden zijn, niet het Dagelijks Bestuur, wordt ingecalculeerd.

Begroting 2024/2025

Deze staat vermeld op het financieel verslag en wordt akkoord bevonden

Bestuursverkiezing

Dinie Bosch is aftredend en herkiesbaar, er zijn geen tegenkandidaten en wordt als zodanig herkozen voor een volgende periode in het Bestuur.

Digishow 2024

Daar deze na de vergadering/ lunch plaats vindt, wordt aan dit agendapunt nu geen verdere aandacht besteed.

Farm & Country Fair Aalten 2024

Deze vindt plaats op 21, 22 en 23 juni 2024.

Jolanda Duursma biedt zich aan om te helpen in de stand van de Seramaclub.

Afgesproken is, dat we nog contact opnemen om definitieve afspraken te maken.

Er is mogelijk sprake van, dat er kippen van 1 inzender aanwezig mogen zijn op een evenement.

Jan Kip overlegt met de organisatie van de Farm en Country Fair, of dit mogelijk is. Is dat mogelijk, dan gaat hij zelf waarschijnlijk voor dieren zorgen, omdat Jan fokker is van meerdere rassen.

In dat geval kunnen er wat Serama's in de stand en wat andere rassen in kooien of volières.

Nationale Seramadag

Locatie : Dinxperlo/de Heurne. Tijdstip: half oktober 2024.

Mocht dit doorgang kunnen vinden, wordt iedereen t.z.t. geïnformeerd.

Clubshow, ondergebracht op de bondsshow veren

Hendrik Timmer geeft aan dat er plannen van KLN zijn om de bondsshow in België onder te brengen in Affligem.

Inzenders vanuit Nederland zouden daar dan ook kunnen inzenden echter, iedere inzender zou wel zelf zijn dieren moeten vervoeren.

Als hier meer info over is, krijgt de secretaris hier bericht over via de KLN en stuurt dit z.s.m. door naar de leden.

Ook is het voor ons nog afwachten of er volgens de *NL-standaard* gekeurd gaat worden.

Volgens Hendrik kunnen we, als er volgens de Belgische of Europese standaard gekeurd gaat worden, onze dieren beter thuis houden.

Deze keuren niet op karakter en de dieren moeten een erkende kleurslag hebben en mogen geen andere pootkleur dan geel hebben. Er volgt dan onherroepelijk een “ O “

Rondvraag

Martin de Haan vraagt, als het weer mag, of we medewerking kunnen verlenen aan een stand op de Landbouwshow in Opmeer.

Deze vindt plaats op 5 augustus 2024.

In het verleden heeft hij met Theo van Bourgondiën hier medewerking aan verleend.

Verder geen vragen in de Rondvraag

Sluiting

Om 11.15 uur sloot dagvoorzitter **Jan Kip** de vergadering met nog de volgende mededeling:

De kosten voor de lunch kan een ieder zelf afrekenen bij de bar, de kosten zijn 11.50

Van ongeveer 11.30 tot aan de lunch (ongeveer 12.30 uur) heeft **Hendrik Timmer** een interessante presentatie gegeven over het ontstaan van de Serama en over het verschil tussen de NL-standaard en de buitenlandse standaarden.

Dinie Bosch (tijdelijk notulist)

Jaarverslag secretaris.

2024 werd toch weer grotendeels beheerst door de vogelgriep.

En net als voorgaande jaren, werd het bestuur daardoor weer ernstig beperkt in het maken van plannen omtrent onze hobby, n.l. de Serama.

Het blijkt dat op onze FB pagina de rubriek “Foto van de maand” gezien de reacties, aan de verwachting voldoet. Er mochten echter wel wat meer foto's gepost worden, want de jury dreigt soms “droog te vallen”.

In april werd na de jaarvergadering voor de 2e keer de Digishow gehouden.

Er waren 14 dieren in gezonden. De winnaars waren: Comb. René en Dinie en Alex Bekker.

Eind juni was de SSN weer present op de Farm & Country Fair in Aalten. Waar er sprake van was dat er serama's mochten komen van 1 fokker en we de serama's weer op tafel mochten tonen aan het publiek, bleek dat heel anders uit te pakken. Er waren reeds andere loopvogels aan gemeld, dus de serama's waren niet meer welkom.

Mede daardoor werd onze stand toch min of meer weggestopt in een ruimte, samen met de stand van de DKPV.

Meerdere bezoekers werden van informatie voorzien.

Er was een eieren keuring waar veel belangstelling voor was en een quiz, “**raad het juiste zaadje**”.

Toeval of niet, tijdens de Fair maakte de KLN bekend dat de beperkingen door de vogelgriep deels waren opgeheven en dat er weer geshowd mocht worden.

Daarom was het mogelijk om op 16 november, sinds 5 jaar, weer de **Nationale Seramadag** te organiseren. Deze was ondergebracht bij de show van de DKPV in Breedenbroek.

“Grootverdiener” was Jan Venema wat betreft de behaalde prijzen.

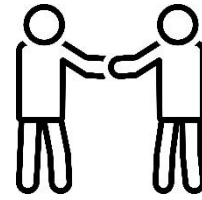
Wat hebben we geluk gehad, want exact 2 dagen later zat alles weer op slot door een nieuw geval van vogelgriep.

Het bestuur heeft 4 x online vergaderd.

De Nieuwsbrief is 4x uitgebracht, verzorgd door de redactie. Het blijkt dat deze in enkele gevallen niet gelezen wordt, wat toch wel erg jammer is.

Aantal leden per 1-1- 2024: 34 Aantal leden per 1-1-2025 : 33

.....Even voorstellen.....

Wij zijn:

René en Dinie Bosch, sinds ongeveer 10 jaar Comb. René en Dinie, ok daarvoor al jarenlang afzonderlijk actief in de kleindierensport, René vanaf 1975 en Dinie vanaf 1989

Onze gezinssituatie is :

Wij zijn getrouwd in 1994

Wij kwamen in aanraking met Serama's/mijn eerste serama's :

Via Hendrik Timmer, die in 2012 op een fokkers dag van een ander kippen ras heel enthousiast vertelde over een nieuw kippen ras, heel klein en heel tam. Vooral dat tam zijn trok ons aan omdat wij veel PR activiteiten ondernemen en het ons een goede toevoeging leek aan onze activiteiten. Via Hendrik hebben wij toen onze eerste dieren gekregen.

Andere dieren thuis :

Cavia's gladhaar in de kleuren Goud-agouti en Zwart, sinds 1989. Waar we ook mee showen

Wij zijn actief in:

Een plaatselijke vereniging /speciaal club./KLN-NBS :

wij zijn lid van VPKV Varsseveld en de Nederlandse Caviafokkers Club en natuurlijk Serama Speciaalclub Nederland.

Bij VPKV ondersteunen wij het bestuur door medewerking te verlenen aan de organisatie van de jongdierendag en de van Pallandtshow.

Bij de SSN zitten we beide in het bestuur en helpen we in Juni met het bemensen van de stand op de Farm en Country Fair.

Ook helpen we regelmatig als schrijver en aandrager op eendagskeuringen van de caviaclub.

Ook verzorgen wij regionaal een PR-stand van een combinatie van voorgenoemde verenigingen met een knuffelhoek met cavia's en (als het mag) serama's en een stand met informatie over onze hobby

Andere hobby's die wij hebben:

René tuinieren, Dinie Handwerken en lezen

Fok/verzorging tips :

wij geven onze kuikens tot ze ongeveer 3 maand zijn appelazijn in het drinkwater om Coccidiose te voorkomen, een theelepel per liter water

Voorstel is dat **Alex Bekker** zich de volgende keer willen “voorstellen.”

Ik ben :

Mijn gezinssituatie is :

Ik kwam in aanraking met Serama's/mijn eerste serama's :

Andere dieren thuis :

Ik ben actief in een plaatselijke vereniging /speciaal club./KLN-NBS :

Andere hobby's die ik heb:

Fok/verzorging tips :

Wat ik verder nog kwijt wil :

Foto van de maand

Foto van de maand januari

Deze serama's hebben al duidelijk zin in het voorjaar. Heerlijk baggeren in het zand.

Deze foto is ingezonden door **Maren Laurer**

Maren, van harte gefeliciteerd.

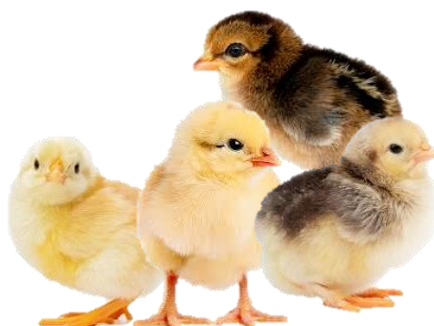
Foto van de maand februari

Is geworden, de geboortegolf bij **Jolanda Duursma**

Maar liefst 41 kuikens zijn daar uit het ei gekropen.

Gefeliciteerd **Jolanda** en mogen ze uitgroeien tot mooie serama's.

Vaccins tegen vogelgriep beschermen kippen ook op langere termijn

Twee experimentele vogelgriepvaccins bieden legkippen ook op langere termijn bescherming. Dat blijkt uit een nog lopend onderzoek van Wageningen University & Research. Kippen van 24 weken oud waren goed beschermd tegen het virus, zeker met een tweede prik.

"In onze niet-gevaccineerde controlegroepen stierven alle dieren", [zegt Kim Bouwman](#), onderzoeker van Wageningen Bioveterinary Research (WBVR). "In de groepen leghennen die slechts één vaccinatie kregen, vonden we een sterftecijfer van 10 procent. De leghennen die een booster (extra prik, red.) hadden gekregen, overleefden allemaal."

Bovendien hadden kippen uit beide gevaccineerde groepen geen ziekteverschijnselen. Daarnaast verspreidden de gevaccineerde kippen minder virusdeeltjes dan de kippen uit de controlegroep.

Wageningen University & Research doet het onderzoek in opdracht van het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselveiligheid en Natuur. Op twee boerderijen

wordt uitgebreid onderzocht hoe effectief de vaccins zijn. Daarbij worden kippen besmet met vogelgriep, om te kunnen nagaan hoe goed de vaccins ze beschermen.

Het onderzoek bestaat uit vier studies. Uit de [eerste studie](#) bleek al dat de kippen acht weken na vaccinatie volledig waren beschermd. "Deze tweede studie laat zien dat de bescherming van het vaccin langer aanhoudt", zegt Bouwman.

Definitieve conclusies kunnen nog niet worden getrokken

Bij elke studie halen de onderzoekers telkens een nieuwe groep kippen uit de onderzoeksgroep. Een groep van zeshonderd kippen kreeg één vaccin, een tweede groep van zeshonderd kippen kreeg naast een vaccin ook een booster en er is een controlegroep zonder vaccin. Bij de vier aparte studies worden uit elke groep twintig kippen onderzocht.

Bouwman durft na de resultaten van de eerste twee studies nog geen harde uitspraken te doen over het complete effect van de vaccins. Het is bijvoorbeeld nog niet bekend of gevaccineerde kippen het virus nog bij zich dragen zonder ziek te worden en of ze dan nog andere dieren kunnen besmetten.

Het veldonderzoek loopt nog tot het derde kwartaal van 2025. "We moeten rekening houden met deze aanvullende gegevens voordat we definitieve conclusies kunnen trekken", vertelt de onderzoeker.

Nagekomen bericht per 25 februari 2025

De veldproef met vaccinatie tegen vogelgriep op twee Nederlandse legbedrijven levert positieve resultaten op. Uit de eerste twee experimenten blijkt dat kippen die tweemaal zijn gevaccineerd, aanzienlijk minder virus verspreiden dan ongevaccineerde kippen. In deze groep was de reproductiewaarde (R) kleiner dan 1, wat wijst op een effectieve beperking van de virusverspreiding.

Binnen de veldproeven werden zogeheten transmissieproeven uitgevoerd. In een transmissieproef wordt onderzocht hoe goed een vaccin de verspreiding van een virus tegengaat. Hierbij worden gevaccineerde en ongevaccineerde kippen blootgesteld aan het vogelgriepvirus, waarna onderzoekers meten in hoeverre het virus zich verspreidt binnen de groep. De resultaten van deze proeven helpen bij het ontwikkelen van een effectieve vaccinatiestrategie.

Op basis van de gunstige resultaten uit de veldproef bereidt het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) samen met de sector een vaccinatiepilot voor, zo wordt verteld in een brief aan de Tweede Kamer. Deze gaat naar verwachting in het voorjaar van 2025 van start en richt zich op de praktische uitvoering van vaccinatie, monitoring volgens Europese regelgeving en de impact op de handel.

Een belangrijk aandachtspunt was het slechten van handelsbelemmeringen. Na overleg met onder andere het Verenigd Koninkrijk en de Verenigde Staten is er vertrouwen dat deze landen geen importbeperkingen opleggen voor producten van ongevaccineerd pluimvee.

Als de pilot succesvol verloopt, zet de minister vervolgstappen richting een grootschalige vaccinatiecampagne. Hiermee wordt beoogd om op lange termijn het risico op vogelgriepbesmettingen in Nederland te verkleinen.

Tekst: Gerben Hofman

PFAS: via de regenworm in de kip en het ei Bron: [Groen Kennisnet](#)

Alarmerend nieuws eind 2023: er zit PFAS in de eieren van hobbykippen. Nu blijkt uit onderzoek dat regenwormen de belangrijkste bron van het probleem zijn.

Regenwormen die de hobbykippen opsmikkelen zijn het meest verantwoordelijk voor het PFAS in de onderzochte eieren van hobbykippen. PFAS uit de grond hoopt zich op in wormen en komt via de kippen in de eieren terecht. Dat is één van de resultaten uit een onderzoek door advies- en consultancyorganisatie Arcadis, waarbij eieren van [hobbykippen in de regio Zuid Holland Zuid zijn onderzocht](#).

Vrijwel tegelijkertijd met het onderzoek door Arcadis heeft het Louis Bolk Instituut een klein, verkennend onderzoek gedaan naar mogelijke bronnen van PFAS in particuliere eieren. Ook daaruit blijkt dat grond indirect een besmettingsbron is.

PFAS, hoe zit het ook alweer?

PFAS is een verzameling chemische stoffen die producten water-, vuil- en vetafstotend maken. Het zit bijvoorbeeld in pannen met een anti-aanbaklaag, bakpapier, pizzadozen, blusschuim en regenkleding. PFAS staat voor poly- en perfluoralkylstoffen. De belangrijkste verbindingen zijn PFOS en PFOA.

Waarom de ophef rond PFAS? Sommige stoffen uit de PFAS-groep zijn vermoedelijk kankerverwekkend. Daarbij zijn al deze stoffen slecht afbreekbaar en verplaatsen ze zich makkelijk door de lucht, het water en de bodem. Dat betekent dat er ophoping plaatsvindt van deze stoffen in de voedselketen, oftewel bioaccumulatie.

Wormen

In het onderzoek door Arcadis zijn eieren en ook grond onderzocht als mogelijke bron van PFAS in particuliere eieren. Kippen krijgen immers grond binnen door scharrelen. Al snel werd duidelijk dat grond niet de bron van PFAS in de eieren was. Daarom is verder onderzoek gedaan naar diverse soorten voer, water uit de drinkbak, grond rond de voerbak, bodembedekking, meelwormen, vitaminen, medicijnen en wormen uit de tuin.

Uit het vervolgonderzoek bleek dat alleen de wormen een significante bron van PFAS zijn. Dat betekent dat grond wel indirect een bron is van PFAS in de eieren, via bioaccumulatie in de wormen.

Opvallende resultaten

Voor het onderzoek zijn eieren onderzocht die verzameld zijn in de omgeving van Dordrecht. Er is daar de afgelopen jaren veel te doen geweest rond de uitstoot van PFAS door de lokale vestiging van het chemieconcern Chemours.

Een opvallend resultaat van het onderzoek was de ontdekking van hoge concentraties PFOS in de eieren. PFOS is, voor zover bekend, niet in significante hoeveelheden uitgestoten door Chemours en voorloper Du Pont.

In het verleden stootte Chemours en voorloper wél PFOA uit. Dat wordt in Dordrecht en omgeving dan ook in hoge waarden aangetroffen. In de onderzochte eieren is naast PFOS ook PFOA in een te hoge concentratie gevonden, maar in een veel lagere hoeveelheid dan vooraf werd gedacht.

Landelijk onderzoek

De wijzende vinger naar de Dordrechtse vestiging van chemieconcern Chemours lijkt niet helemaal terecht, want PFAS wordt landelijk aangetroffen in eieren van hobbykippen. Daarom voert het RIVM op dit moment een landelijk onderzoek uit waarvan de resultaten halfverwege 2025 worden verwacht.

Schone grond? Minder PFAS in het ei

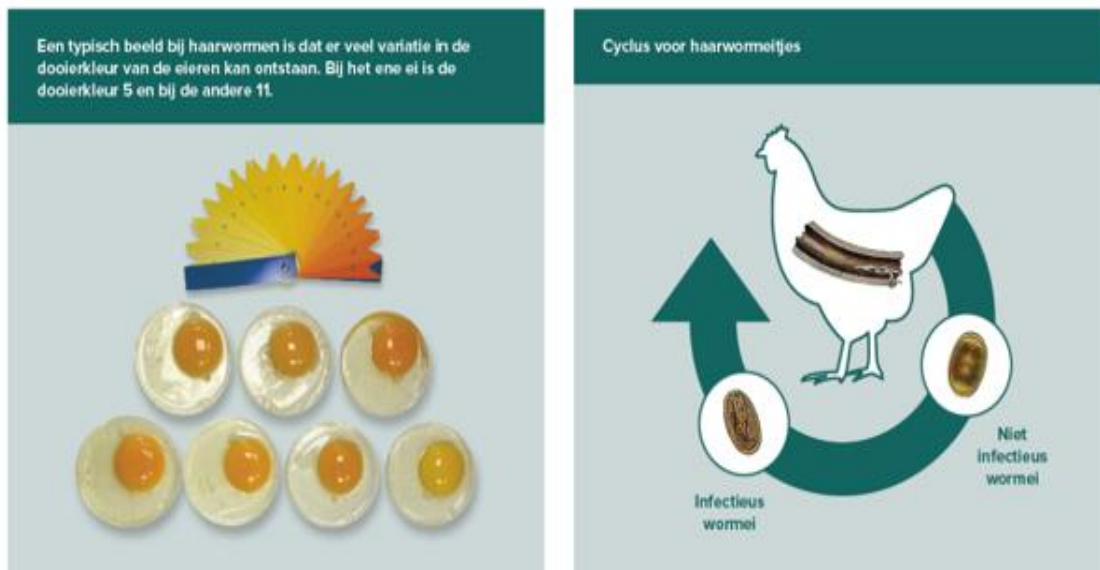
Het Louis Bolk Instituut onderzocht eieren uit de provincies Gelderland, Overijssel en Utrecht. Ook in die eieren wordt PFAS gevonden. Verder laten oude kippen (>2 jaar) en jonge kippen (< 1 jaar) hogere PFAS niveaus in hun eieren zien dan kippen tussen 1 en 2 jaar. Dit wijst op bioaccumulatie van PFAS bij minder leggende en niet-leggende kippen.

In deze studie zijn ook bodemonsters uit de omgeving van de kippen onderzocht. Locaties met recent opgebrachte schone grond vertoonden geen PFAS in het bodemonster en lage PFAS-waarden in de eieren. Dat wijst op het belang van schone grond. Verhoogde PFAS-waarden werden gevonden bij locaties in de nabijheid van potentiële PFAS-bronnen, zoals militaire oefenterreinen en chemische fabrieken. Een direct verband kan echter niet worden aangetoond.

Haarwormen: met het oog niet te zien, maar wel erg schadelijk

Bron: [De Heus](#)

	Met blote oog te zien bij sectie	Tijd tussen infectie en infectieus worden van uitgeschelden eieren	(Productie) schade	Locatie	Eieren te vinden met mestonderzoek
Kleine spoelworm	Ja	35 - 44 dagen	Tussengastheer voor Histomonas	Punt blinde darm	Ja
Grote spoelworm	Ja	38 - 55 dagen	-/+	Dunne darm	Ja
Grote lintworm	Ja	29 - 59 dagen	+	Dunne darm	Nee
Haarworm	Nee	30 - 35 dagen	++	Dunne darm	Ja

De parasitaire haarworm (*Capillaria* spp.) behoort tot de categorie van rondwormen. *Capillaria*-soorten kunnen zich in verschillende delen van het verteringskanaal nestelen, maar worden voornamelijk aangetroffen in de dunne darm. Haarwormen zijn klein ($\pm 1,5$ cm lang), zo dun als een haar en daardoor moeilijk op te sporen in de darminhoud.

Besmetting

Besmetting met haarwormen verloopt door opname van eitjes of besmette gastheren. De levenscyclus van de haarwormen duurt ongeveer drie weken nadat de infectieuze eitjes zijn opgenomen door de hen. De eitjes komen uit, waarna de larven uitgroeien tot volwassen wormen en zelf weer eitjes gaan produceren in het verteringskanaal. Deze eitjes worden uitgeschieden en opgenomen door de volgende hen.

Verschijnselen

De volwassen haarwormen hechten zich vast in het darmslijmvlies wat leidt tot ontstekingen en darmschade. Dit tast de vertering en nutriëntopname aan, wat zorgt voor een teruglopende conditie, verminderde legprestaties en een verhoogde voederconversie. Daarnaast leidt een slechtere vertering tot een hoger aandeel fermenteerbaar eiwit, wat weer als voedingsbodem dient voor Clostridium. Ook kan bloederige diarree, bleke eierdooiers, bleke kammen en afwijkend gedrag zoals veren eten en verminderde activiteit waargenomen worden.

Diagnose

Bij sectie zijn de haarwormen met een microscoop op te sporen in de darminhoud. De eitjes zijn goed herkenbaar maar komen in een normale zoutoplossing nauwelijks bovendrijven waardoor ze gemakkelijk over het hoofd worden gezien. Een specifieke oplossing is nodig om de eitjes goed naar boven te laten drijven. Voor de meest correcte diagnose is een mestmonster van 30-50 verse feces nodig. Microscopisch kan het type worm(-eitje) gedetecteerd worden en kan het aantal eitjes zorgvuldig geteld worden.

Ook wanneer er geen eerdere besmetting heeft plaatsgevonden, is het aan te raden om met enige regelmaat mest in te sturen voor onderzoek.

Behandeling

Vanwege de sterke schade die kleine aantallen haarwormen aan kunnen richten, is het advies om direct te ontwormen indien een besmetting wordt aangetoond. Om de levenscyclus van de haarwormen te doorbreken is het aan te raden om de behandeling na drie weken te herhalen. Sommige types drinkwater-ontwormingsmiddelen werken niet specifiek tegen haarworm, of moeten dubbel gedoseerd worden. Overleg hierover met uw specialist of dierenarts.

Monitoring

Wanneer een bedrijf in het verleden een haarwormbesmetting heeft gehad, is het verstandig om preventief mest te monitoren en vaker te ontwormen. Ook wanneer er geen eerdere besmetting heeft plaatsgevonden, is het aan te raden om met enige regelmaat mest in te sturen voor onderzoek. Dit zorgt dat er snel kan worden ingegrepen wanneer een worminfectie wordt aangetoond. Voor het verlagen van de infectiedruk in de stallen of uitloop is nog geen kant-en-klare oplossing. Van sommige ontsmettingsmiddelen is bekend dat ze effectief haarwormeitjes afdoden. Overleg hierover met uw stalontsmetter. Neem voor verdere informatie en het maken van een plan van aanpak contact op met uw dierenarts.

Correspondentie voor de volgende Nieuwsbrief, graag inleveren voor :

1 juni 2025

Inlevering graag via de mail (aaltinus.timmer@ziggo.nl) met als bijlage Uw verslag en/of foto.

